

TASKA DAYALI ÖĞRENME

Doç. Dr. Oğuz Kılınc

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı

GENEL BİLGİ

Taska dayalı öğrenme (TDÖ), tıp fakültelerinde staj gruplarında uygulanan aktif eğitim yöntemlerinden biridir. Farklı disiplinlerin zengin öğrenme olanakları ve ortamlarını öğrenciye sunan, probleme dayalı öğrenmeyle integrasyonu multidisipliner öğrenme ve öğretme bakış açısıyla sağlayan ve ilk kez Harden tarafından tanımlanan çağdaş bir eğitim modelidir. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesinde 2000 yılından bu yana staj dönemlerinde TDÖ uygulanmaktadır. TDÖ'nün PDÖ'yle benzerlikleri ve farklılıkları söz konusudur.

PDÖ de eğitim materyali senaryolardır ve hedefler gizlidir. Eğitim oturumlar şeklinde gerçekleştirilir. TDÖ' deyse hedefler başlangıçta öğrenciyle paylaşılır ve eğitim gerçek hastalar üzerinden gerçekleştirilir. PDÖ de grup çalışması ön plandayken TDÖ de bireysel öğrenme ön plana çıkmaktadır.

TDÖ'nün PDÖ'yle benzerlikleriyse; öğrenci merkezli aktif öğrenme yöntemi olması, problem, olgu, semptom üzerinden hedefe ulaşmayı amaçlaması, topluma dayalı olması ve önceki bilgilerin üzerine yenilerini eklemeyi öngörmesi şeklinde özetlenebilir.

TDÖ avantajları arasında çağdaş eğitim yaklaşımına uygun olması, etkin ve kalıcı öğrenmeyi sağlaması sayılabilir. Sistematik, planlı olması, ulaşılabilir ve gerçekçi hedefleri kapsamaması, öğrencilerin öğrenme sorumluluklarını almasını kolaylaştırması, dikey ve yatay integrasyona olanak sağlaması ve bütüncül yaklaşıma izin vermesi çağdaş eğitim yaklaşımına uygunluğu açısından önemlidir. TDÖ sırasında kuramsal bilgilerin uygulamayla birleştirilmesi, bilişsel öğelerin kullanılması ve gerçek ortamda uygulanması ise etkin ve kalıcı öğrenme açısından avantajlarıdır.

Tüm eğitim sistemlerinde olduğu gibi TDÖ'de de eğitici sorumlulukları önemlidir. Eğitici sorumlulukları arasında, task amaç ve hedeflerinin belirlenmesi, programın hazırlanması, eğitim gereçlerinin hazırlanması, taskın planlandığı şekilde uygulanması, eğiticinin bilgi ve becerisini paylaşması, task sırasında tartışmayı güdülemesi, geri bildirim alması ve vermesi, öğrenciyi değerlendirmesi sayılabilir.

TDÖ'de disiplinler arası iş bölümü ve eşgüdümün sağlanmasıyla disiplinlerde temel amacın müfredatın temel hedeflerine ulaşmak olduğunun kabul edilmesi temel koşuldur. Bununla birlikte, kliniklerdeki öğrenme ortamları ve olanaklarının hedeflere uygun olması, eğitim gereçlerinin uygun şekilde hazırlanması, programın amaçları ve yapısına uygun değerlendirme yöntemlerinin kullanılması da önem taşımaktadır.

TASK YAPILANDIRILMASI

Task konusu olarak mesleki yaşamda sık karşılaşılan sorun, olgu, semptomlar seçilmelidir. Task, temel bilimlerle integrasyona ve genel hekimlik becerilerinin geliştirilmesine olanak tanıyacak şekilde multidisipliner olarak yapılandırılmalıdır. Taskın yapılandırılmasında görev alan tüm disiplinler birlikte çalışmalıdır.

Task taslağının oluşturulması aşamasında, bilgi, beceri, tutum hedefleri belirlenmeli, öğrenciler için gerekli ön bilgiler tanımlanmalı, taskta tartışılması istenen hastalıklar belirlenmeli, ilgili kaynaklar listelenmelidir.

Task yapılandırılmasının sonraki aşamasında haftalık program hazırlanmalı, klinik çalışma rehberi, uygulama karnesi ve olgu izlem dosyası formatı oluşturulmalı, geri bildirim formları hazırlanmalıdır. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dönem 4'de solunum dolaşım ateş bloğunda yer alan "öksürük" taskının programı Tablo 1' de, Dönem 4 ve Dönem 5 programında yer alan blok ve task listeleri Ek1 ve Ek2'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Öksürük Taskı Programı

SAAT	03.04.2006	04.04.2006	05.04.2006	06.04.2006	07.04.2006
08.00-08.45	TASK TANITIMI Prof. Dr. Uçan Doç. Dr. Kılınç	Hasta hazırlama	Hasta hazırlama	Hasta hazırlama	Hasta hazırlama
09.00-10.45	Hasta başı teorik Prof. Dr. Uçan Doç. Dr. Kılınç Göğüs Hst. Klin.	Hasta başı teorik Prof. Dr. Uçan Doç. Dr. Kılınç Göğüs Hst. Klin.	Hasta başı teorik Prof. Dr. Uçan Doç. Dr. Kılınç Göğüs Hst. Klin.	Hasta başı teorik Prof. Dr. Güneri Doç. Dr. Erdağ KBB kliniği	Hasta başı teorik Prof. Dr. Uçan Doç. Dr. Kılınç Göğüs Hst. Klin.
11.00-11.45	SUNUM* Hipertansiyon sınıflama, risk faktörleri Prof. Dr. Göldeli	SUNUM Hipertansiyon tedavisi Prof. Dr. Göldeli	SUNUM Perikardit Prof. Dr. Göldeli	SUNUM Endokarditler Prof. Dr. Göldeli	SUNUM Böbrek ve HT Prof. Dr. Çamsarı
12.00-12.45	Öğle tatili	Hastabaşı teorik İzmir Göğüs Hastalıkları hastanesi Doç. Dr. Kılınç	Öğle tatili	Öğle tatili	Öğle tatili
13.30-14.15	SUNUM Normal EKG Yard. Doç. Dr. Barış		Sosyo-kültürel aktiviteler	SUNUM Endokarditlerin patolojisi Öğ. Gör. Dr. Ulukuş	TASK TARTIŞMASI Prof. Dr. Uçan Doç. Dr. Kılınç
14.30-15.15	Göğüs hastalıkları olgu sunumu		SUNUM Perikardit, myokardit, kardiyopatilerin patolojisi Öğ. Gör. Dr. Ulukuş	UYGULAMA Tüberkülin testi Doç. Dr. Kılınç	
15.30-17.15	Poliklinik çalışması (Göğüs hast) Prof. Dr. Uçan Doç. Dr. Kılınç		Bağımsız öğrenme	Bağımsız öğrenme	

*Sunumlar tüm blok grubundaki öğrenciler için ortaktır

TASK GEREÇLERİ

Klinik çalışma rehberi ve olgu izlem dosyası TDÖ'nün temel gereçlerindedir.

Klinik çalışma rehberi

TDÖ de en önemli gereçlerdendir. Task konusuyla ilgili çerçeveyi çizer, konuya girişi sağlar, amaç ve hedefleri tanımlar, ilgi çeker, dikey ve yatay integrasyonu sağlar, öğrencinin öğrenme sorumluluğunu almasını kolaylaştırır. PDÖ' de senaryo ne kadar önemliyse TDÖ' de de klinik çalışma rehberi o kadar önemlidir. Klinik çalışma rehberi içeriğinde; sorumlu anabilim dalı ve öğretim üyesi, taskta görev alan diğer anabilim dalları ve sorumlu öğretim üyeleri belirtilir. Ayrıca konunun tanımı, önemi ve konuyla ilgili genel bilgi sunulur. Task konusuyla ilgili ve anımsanması gereken diğer bulgular belirtilir. Konuyla ilgili klinikte yararlı olacak öykü, fizik bakı, ayırıcı tanı bilgileri, ilişkili pratik işlemler, konunun toplumsal, psikososyal ve mesleki değerler – etik boyutu da irdelenmelidir. Ayrıca konuyla ilgili varsa klinik protokollerde belirtilmelidir. Klinik çalışma rehberinin sonunda kaynakça, tartışma konuları ve unutmadım, yaptım, öğrendim bölümü almaktadır.

Olgu izlem dosyası

TDÖ'de diğer önemli bir gereç olgu izlem dosyasıdır. Olgu izlem dosyası temelde öğrencinin hastayı özetlediği bir dosyadır. Temel bölümler olarak; hastanın demografik verileri, yakınmaları, öyküsü,

hastalığıyla ilişkili diğer bulgular, fizik bakı bulguları, konulan ön tanılar ve gerekçeleri, kesin tanıya yönelik istenen incelemeler, laboratuvar inceleme sonuçları, kesin tanı, tedavi, varsa ameliyat notu, prognoz, izlem, klinik öğrenme hedefinin mediko-legal yönü, toplumsal boyut ve korunma yer alır. Olgu izlem dosyasının en sonunda hastayla ilgili bir akış şeması oluşturulması konunun özetlenmesi açısından önemlidir.

TASK İŞLEYİŞİ GENEL İLKELER

Task işleyişinde her 5-6 öğrenciden bir öğretim üyesinin sorumlu olmaktadır. Task başlamadan önce task tanışması yapılması ve tanışmada task hedeflerinin, programın öğrencilerle paylaşılması, task bileşenleri hakkında bilgi verilmesi, taskla ilgili önceki bilgilerin gözden geçirilmesinin önerilmesi önemlidir.

Task işleyişinde öğretim üyesinin task programına uyulması konusunda gerekli özeni göstermesi çikabilecek aksaklıklara hemen müdahale etmesi hayati öneme sahiptir.

TASK İŞLEYİŞ BASAMAKLARI

Task işleyiş basamakları olarak, task öncesi, task günü yapılacaklar, hasta başı vizitler, uygulamalar ve task tartışmasından söz edilebilir.

Task öncesinde task konusuyla ilişkili hasta ya da olgu dosyaları hazırlanmalı, eğitimde hasta kullanılacaksa öğrenciyle tanıştırmadan önce hastadan onay alınmalıdır. Task günü tanışmadan sonra, hastalarla öğrenciler tanıştırılmalı ve hastayı değerlendirmek için belli bir süre verilmelidir. Öğrenciler hastayı değerlendirdikten sonra öğretim üyesiyle birlikte klinik çalışma rehberi çerçevesinde hasta üzerinden task hedeflerine yönelik olarak hastanın sorunu irdelenmelidir. Bu çalışma sırasında güdüleyici sorularla öğrencilerin önceki bilgileriyle yenilerini ilişkilendirmeleri ve bilgi sınırlarına gelmeleri sağlanmalıdır. Öğrenciler bilgi eksikliklerini fark ettiklerinde bunları bir sonraki vizite kadar tamamlamaları önerilmelidir. Hasta başı vizitler sırasında konuyla ilgili beceriler (öykü alma, fizik bakıda elde edilen bulguların değerlendirilmesi, radyolojik ve laboratuvar incelemelerinin değerlendirilmesi, hastayla iletişim vb) konusunda eğitici kendi deneyimlerini öğrencilerle paylaşmalıdır. Taskla ilişkili uygulamaları bizzat eğiticinin yaptırması önemlidir.

Task sonunda yapılan task tartışması öğrenme sürecinin devamı şeklinde algılanmalıdır. Küçük gruplar şeklinde yapılması önerilir. Task boyunca ulaşılmaması planlanan bilgi, beceri, tutum hedeflerinin klinik çalışma rehberi çerçevesinde gözden geçirilmesi öngörülmüştür. Ayrıca öğrencilerin hastalarıyla ilgili hazırladıkları olgu izlem dosyaları da içerik ve uygun formatta olup olmadıkları yönünden gözden geçirilmeli ve öğrenciye hazırladığı dosyayla ilgili geri bildirim verilmelidir. Ayrıca tüm taskla ilgili olarak öğrencilerden geri bildirim alınmalı ve eğitici tarafından da öğrencilere geri bildirim verilmelidir.

Task işleyişi sırasında yukarıda belirtilen etkinlikler dışında klinikte yapılan bilimsel toplantılar, poliklinik çalışmaları, diğer kurum ziyaretleri, planlanmış sunumlar eğitimi destekleyici olarak kullanılabilir.

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesinde 2000 yılında başlatılan TDÖ programı, öğrencilerin geribildirimleri ve başarı düzeyleri değerlendirilerek, niteliksel ve niceliksel araştırmalar, eğitim kurulları raporları ve eğiticilerin görüş ve önerileri doğrultusunda gözden geçirilerek gerekli iyileştirme çalışmaları yapılarak sürdürülmektedir.

Teşekkür: Sunumun ve makalenin hazırlanmasındaki katkılarından dolayı Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi AD Başkanı Prof. Dr. Berna Musal'a teşekkür ederim.

KAYNAKLAR

1. Harden, R.M., Crosby, J., Davis, M.H., Howie, P.W. Struthers A.D. Task-based learning: The answer to integration and problem-based learning in the clinical years. *Medical Education*, 2000; 34: 391 – 397. Vol. 19, No. 1, March 2006, 32 – 42
2. Race, P. Task-based learning: commentaries. *Medical Education* 2000; 34: 335 – 336.
3. Harden RM, Davis MH. The continuum of problem-based learning. *Medical Teacher* 1998;20;4: 317-322
4. Harden RM, Laidlaw JM, Ker JS, Mitchell HE. Education Guide No 7, AMEE Medical Education Booklet 1996; 1-32
5. Harden RM, Laidlaw JM, Hesketh EA. AMEE Medical Education Guide No 16: Study guides-their use and preparation. *Medical Teacher* 1999;21;3: 248-265
6. Özkan H, Değirmenci B, Musal B, İtil O, Akpınar H, Akalın E, Özkan S & Alıcı E. Task-Based Learning in Dokuz Eylül University Medical School, Turkey. *Medical Teacher* 2004;26: 279-280
7. Özkan H, Değirmenci B, Musal B, İtil O, Akalın E, Kılınç O, Özkan S & Alıcı E. Task-Based Learning Programme for Clinical Years of Medical Education. *Education for Health*, Vol 19 No. 1 March 2006; 32-42

EK 1: 2005-2006 ÖĞRETİM YILI - DÖNEM IV BLOK VE TASK LİSTESİ

GENİTOÜRİNER SİSTEM + Endokrin/Hematoloji (8 HAFTA)	GASTROİNTESTİNAL SİSTEM + KİTLELER (8 HAFTA)	SOLUNUM + DOLAŞIM + ATEŞ (9 HAFTA)	ÇOCUK SAĞLIĞI VE HAST. (8 HAFTA)	SEÇMELİ STAJ (4 HAFTA)
ÜROLOJİ 1. Hematüri 2. İşeme Bozuklukları 3. Cinsel Fonksiyon Bozuklukları	1. Sarılık/Asit 2. GİS Kanama / Diare Konstipasyon 3. Karında Ağrı-Kitle 4. Boyunda ve Memede Kitle	1. Hipertansiyon 2. Çabuk Yorulma 3. Hırıltı 4. Çarpıntı 5. Bacak Ağrısı 6. Göğüs Ağrısı 7. Dispne 8. Hemoptizi 9. Öksürük 10. Ateş	1. Yenidoğan / Sarılık / Sepsis 2. Öksürük 3. Solunum Sıkıntısı 4. Kardiyak Üfürüm 5. Ödem 6. Siyanoz 7. Solukluk 8. Bilinç Bulanıklığı 9. Eklem Şişliği 10. Büyüme Geriliği 11. Pubertal Bozukluklar 12. Karında Kitle Doç.	<i>Tüm Anabilim Dalları</i>
NEFROLOJİ 4. Ödem ve/Drarda Azalma				
ENDOKRİN 5. Galaktore / Ağızda Kuruluk				
HEMATOLOJİ 6. Solukluk Halsizlik 7. Lenfadenapatiler 8. Kanama Diyatezleri				
<i>DEĞERLENDİRME (1 HAFTA)</i>	<i>DEĞERLENDİRME (1 HAFTA)</i>		<i>DEĞERLENDİRME (1 HAFTA)</i>	

EK 2: 2005-2006 EĞİTİM ve ÖĞRETİM YILI DÖNEM V BLOK VE TASK LİSTESİ

Acil Tıp Bloğu	Deri Ekleri Lokomotor Sistem Bloğu	Sinir Sistemi-Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Bloğu	Kadın Hastalıkları ve Doğum Bloğu	KBB-GÖZ Seçmeli Staj Bloğu
1. Travmalı Olgunun Acil Yönetim Kursu	1. Kitle			1. Kırmızı Göz
2. Birinci Basamak için Adli Hekimlik Kursu	2. Örtü	1. Felç I	1. Normal Gebelik Takibi,Gebelikte Kanama ve Bulantı	2. Görmede Azalma
3. Hastane Stabilizasyonu	3. Kabarcık	2. Felç II	2. Gebelikte Hipertansif Hastalıklar	3. İşitme Kaybı-Çınlama
4. CPR	4. Kapanmayan Yara	3. Başağrısı ve Baş Dönmesi	3. Doğum.Distosiler, Postpartum kanamalar	4. Boğaz Ağrısı
5. Geç Komplikasyonlar	5. Yumşak Doku Ağrıları/ Sipinal Kord ve Engellilik	4. Bilinç Kaybı ve Bilinç Bozukluğu (NÖR)	4. Pelvik Ağrı ve Dismenore	
6. Siyanoz	6. Ağrılı ve Şiş Eklem	5. Altına Kaçırma	5. Aile Planlaması-Üreme Çağı Peryodik kadın takibi ve jinekolojik kanserler	
7. Zehirlenme	7. Boyun Bel Ağrısı	6. Duygu Durum Bozukluğu	6. Adet Düzensizliği - Akıntı	
8. Ölümün Medikolegal Yönü	8. Yürüyüş ve Şekil Bozuklukları	7. Gerçeği Değerlendirme Bozuklukları	7. Üreme Endokrinolojisi	
		8. Anksiyete Bozuklukları	8. Adetlerin Kesilmesi	Seçmeli Staj (4 Hafta)
SÜRE	2 Hafta Kurs 6 hafta Task	8 Hafta Task	8 Hafta Task	4+4 Hafta Task